

Adı:

Tarih:

Gökyüzündeki renkler

Okuduğun bilgileri daha önce bildiklerinle karşılaştı. Yeni öğrendiğin bilgi, eski bilgini düzeltebilir ya da genişletebilir.

Gökyüzündeki Renkler

Yağmur dindikten sonra bazen gökyüzünde renkli bir yay görürüz. Bu yaya gökkuşağı denir. Gökkuşağı, güneş ışığı ile yağmur damlalarının birlikte oluşturduğu bir görüntüdür.

Güneş ışığı bize beyaz görünür. Oysa bu ışığın içinde birçok renk saklıdır. Işık havadaki küçük su damlalarına girip çıkarken yolunu değiştirir ve renklerine ayrılır.

Gökkuşağında kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, lacivert ve mor renkleri görürüz. Kırmızı yayın dış kenarında, mor ise iç kenarındadır.

Gökkuşağını görmek için Güneş'in arkamızda, yağmur damlalarının ise önümüzde olması gerekir. Gökkuşağı çoğunlukla sabah ya da akşamüstü, Güneş alçaktayken görülür.

Güneşli bir günde Güneş'i arkana alıp bahçe hortumuyla ince su serpersen sen de küçük bir gökkuşağı oluşturabilirsin. Bu deneyi bir büyüğünle birlikte yapabilirsin.

1. Metnin konusu nedir?

- ☐ a) Yağmurun neden yağdığı ☐ b) Gökkuşağının nasıl oluştuğu ☐ c) Güneş'in büyüklüğü

2. Güneş ışığının içinde birçok renk vardır.

- ☐ Doğru ☐ Yanlış

3. Gökkuşağında en dışta hangi renk bulunur?

- ☐ a) Mor ☐ b) Yeşil ☐ c) Kırmızı

4. Gökkuşağını görmek için Güneş _____ olmalıdır.

(önümüzde / arkamızda / tam tepemizde)

5. Öğle vakti Güneş tepedeyken gökkuşağı görmek neden zordur?

- ☐ a) Öğle vakti hiç yağmur yağmadığı için
☐ b) Gökkuşağı çoğunlukla Güneş alçaktayken görüldüğü için
☐ c) Öğle vakti gökyüzü renksiz olduğu için

6. Metnin ana fikri hangisidir?

- ☐ a) Gökkuşağı, güneş ışığının su damlalarında renklerine ayrılmasıyla oluşur.
☐ b) Gökkuşağı yalnızca kışın görülür. ☐ c) Her yağmurdan sonra mutlaka gökkuşağı çıkar.

7. Bu metne başka hangi başlık uygun olur?

- ☐ a) Yağmurda Şemsiye ☐ b) Kış Uykusu ☐ c) Işığın Gizli Renkleri

8. Gökkuşağının oluşumunu sırala. (Kutulara sıra numarası yaz.)

- ☐ Gökkyüzünde renkli bir yay görünür. ☐ Güneş ışığı damlalara ulaşır.
☐ Yağmur yağar, havada su damlaları kalır. ☐ Işık damlalarda renklerine ayrılır.

Gerçek ve mecaz anlam

Bir sözcüğün akla gelen ilk anlamına gerçek anlam denir: Sıcak çorba içtim. Sözcük gerçek anlamından uzaklaşıp başka bir anlamda kullanılırsa mecaz anlam kazanır.

9. Yeni çocuk ilk gün bize soğuk davrandı. Cümlede soğuk sözcüğü hangi anlamda kullanılmıştır?

- ☐ a) Gerçek anlam ☐ b) Mecaz anlam

10. Ağır sözcüğü bu cümlelerde hangi anlamda? (Her birinin yanına grubunun harfini yaz: A = Gerçek anlam, B = Mecaz anlam)

- ☐ Bu ağır bir soruydu, çok düşündük. ☐ Dedem ağır bir sandık taşıdı. ☐ Bu çanta çok ağır.
☐ Arkadaşına ağır sözler söyledi.

11. Rüzgârda elma ağacının bir dalı kırıldı. Bu cümlede kırılmak gerçek anlamdadır.

- ☐ Doğru ☐ Yanlış

12. Arkadaşının sözlerine çok kırıldı. Bu cümlede kırılmak gerçek anlamdadır.

- ☐ Doğru ☐ Yanlış

13. Mecaz anlamlı söz öbeğini anlamıyla eşleştir. (Eşleştir.)

1. tatlı bir çocuk	a) başarılı
2. sıcak karşılama	b) içten
3. acı söz	c) sevimli
4. parlak öğrenci	d) kırıcı

14. Hangi cümlede tatlı sözcüğü mecaz anlamdadır?

- ☐ a) Bu kurabiye çok tatlı. ☐ b) Tatlı bir şeftali yedim. ☐ c) Kardeşim çok tatlı konuşuyor.

15. Hangi cümlede parlak sözcüğü gerçek anlamdadır?

- ☐ a) Parlak bir fikir buldun. ☐ b) Masadaki parlak kaşıklar ıslık ıslıldı.
☐ c) Sınıfın en parlak öğrencisi oydu.

Atasözleri

Atasözleri, atalarımızın uzun deneyimlerle ulaştığı ve öğüt veren kısa sözlerdir. Söyleyeni belli değildir. Kalıplaşmıştır; sözcükleri değiştirilmez.

16. Atasözünü anlamıyla eşleştir. (Eşleştir.)

1. Damlaya damlaya göl olur.	a) İyi alışkanlıklar küçük yaşta kazanılır.
2. Bir elin nesi var, iki elin sesi var.	b) Yardımlaşınca iş kolaylaşır.
3. Ağaç yaşken eğilir.	c) Küçük birikimler zamanla büyür.
4. İşleyen demir ışıldar.	d) Çalışan kişi gelişir.

17. Mert her hafta harçlığının bir kısmını kumbarasına attı. Yıl sonunda bir kitap seti alacak kadar parası oldu. Bu duruma hangi atasözü uygundur?

- ☐ a) Ağaç yaşken eğilir. ☐ b) Damlaya damlaya göl olur.
☐ c) Bugünün işini yarına bırakma.

18. Sınıfça el ele verip okul bahçesini bir saatte temizledik. Hangi atasözü bu durumu anlatır?

- ☐ a) Sakla samanı, gelir zamanı. ☐ b) İşleyen demir ışıldar.
☐ c) Bir elin nesi var, iki elin sesi var.

19. Atasözlerinin sözcüklerini istediğimiz gibi değiştirebiliriz.

- ☐ Doğru ☐ Yanlış

20. Bugünün işini _____ bırakma.

(akşama / yarına / sonraya)

21. Sakla samanı, gelir _____ .

(zamanı / yarını / sırası)

22. Sakla samanı, gelir zamanı atasözü ne anlatır?

- ☐ a) Gereksiz görünen bir şey bir gün işe yarayabilir. ☐ b) Saman yalnızca kışın kullanılır.
☐ c) Her şeyi hemen atmalıyız.

23. Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır atasözü ne öğütler?

- ☐ a) Yılanlar tatlı yiyecekleri sever. ☐ b) Güzel ve nazik konuşmak insanların gönlünü kazanır.
☐ c) Yüksek sesle konuşmak gerekir.

Deyimler

Deyimler, çoğunlukla gerçek anlamından farklı bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbekleridir. Bir durumu etkili ve renkli biçimde anlatır: göz atmak, kulak vermek.

24. Deyimi anlamıyla eşleştir. (Eşleştir.)

1. göz atmak	a) birlikte çalışmak
2. kulak vermek	b) dikkatle dinlemek
3. el ele vermek	c) kısaca bakmak
4. dört gözle beklemek	d) sabırsızlıkla beklemek
5. ağzı kulaklarına varmak	e) çok sevinmek

25. Bayram tatilini _____ bekliyorduk.

(göz atarak / dört gözle / kulak vererek)

26. Deyimi anlamıyla eşleştir. Kartları ikişer aç. (Eşleştir.)

1. göz atmak	a) iyi dinlemek
2. kulak vermek	b) kısaca bakmak
3. el ele vermek	c) yardımlaşmak

27. Deyim mi, atasözü mü? (Her birinin yanına grubunun harfini yaz: A = Deyim, B = Atasözü)

- ☐ Damlaya damlaya göl olur. ☐ Ağaç yaşken eğilir. ☐ dört gözle beklemek
☐ göz atmak ☐ Bugünün işini yarına bırakma. ☐ el ele vermek

28. Karnesini görünce ağzı kulaklarına vardı. Bu cümle ne anlatıyor?

- ☐ a) Çok üzüldü. ☐ b) Ağzı ağrıdı. ☐ c) Çok sevindi.

29. Kulak vermek deyimi, kulağını birine vermek anlamına gelir.

- ☐ Doğru ☐ Yanlış

30. Hangi cümlede deyim yanlış yerde kullanılmıştır?

- ☐ a) Mahallemiz el ele verip parkı temizledi. ☐ b) Çok üzgündü, ağzı kulaklarına vardı.
☐ c) Gazeteye kısaca göz attım.

31. Okul gezisini çok bekliyorduk. Bu cümleyi bir deyimle nasıl yazarsın?

- ☐ a) Okul gezisine göz attık. ☐ b) Okul gezisini dört gözle bekliyorduk.
☐ c) Okul gezisine kulak verdik.

Cevap anahtarı

1. b) Gökkuşağının nasıl oluştuğu
2. Doğru
3. c) Kırmızı
4. arkamızda
5. b) Gökkuşağı çoğunlukla Güneş alçaktayken görüldüğü için Metinde gökkuşağının çoğunlukla Güneş alçaktayken görüldüğü yazıyor.
6. a) Gökkuşağı, güneş ışığının su damlalarında renklerine ayrılmasıyla oluşur.
7. c) Işığın Gizli Renkleri
8. Yağmur yağar, havada su damlaları kalır. → Güneş ışığı damlalara ulaşır. → Işık damlalarda renklerine ayrılır. → Gökyüzünde renkli bir yay görünür.
9. b) Mecaz anlam Burada soğuk, ilgisiz ve mesafeli anlamındadır.
10. Bu çanta çok ağır.: A, Arkadaşına ağır sözler söyledi.: B, Dedem ağır bir sandık taşıdı.: A, Bu ağır bir soruydu, çok düşündük.: B Taşınan şeyler gerçekten ağırdır. Ağır söz kırıcı, ağır soru zor demektir.
11. Doğru
12. Yanlış Burada kırılmak, gücenmek ve üzülmek anlamında; bu mecaz anlamdır.
13. 1-c, 2-b, 3-d, 4-a
14. c) Kardeşim çok tatlı konuşuyor. Tatlı konuşmak, hoş ve sevimli konuşmak demektir.
15. b) Masadaki parlak kaşıklar ıslık ıslıldı. Kaşıklar ışığı yansıttığı için gerçekten parlaktır.
16. 1-c, 2-b, 3-a, 4-d
17. b) Damlaya damlaya göl olur.
18. c) Bir elin nesi var, iki elin sesi var.
19. Yanlış Atasözleri kalıplaşmış sözlerdir; sözcükleri değiştirilmez.
20. yarına
21. zamanı
22. a) Gereksiz görünen bir şey bir gün işe yarayabilir.
23. b) Güzel ve nazik konuşmak insanların gönlünü kazanır.
24. 1-c, 2-b, 3-a, 4-d, 5-e
25. dört gözle
26. 1-b, 2-a, 3-c Göz atmak kısaca bakmak, kulak vermek dikkatle dinlemek, el ele vermek birlikte çalışmaktır.
27. göz atmak: A, Damlaya damlaya göl olur.: B, el ele vermek: A, Ağaç yaşken eğilir.: B, dört gözle beklemek: A, Bugünün işini yarına bırakma.: B Atasözleri öğüt verir; deyimler bir durumu anlatır.
28. c) Çok sevindi.
29. Yanlış Kulak vermek, dikkatle dinlemek demektir; gerçek anlamda kullanılmaz.
30. b) Çok üzgündü, ağzı kulaklarına vardı. Ağzı kulaklarına varmak çok sevinmek demektir; üzgün biri için kullanılmaz.
31. b) Okul gezisini dört gözle bekliyorduk.